

Podnikanie a priemysel

Prehľad základných skutočností o SBA 2014

SLOVENSKO

V skratke

Slovenské podnikové hospodárstvo je výrazne odkázané na malé a stredné podniky (MSP), pretože vytvárajú 72 % pracovných miest a 67 % pridanej hodnoty, čo výrazne presahuje príslušné priemery EÚ (67 % a 58 %). Väčšina podnikov pôsobí v oblasti služieb a maloobchodu, ale aj výroba predstavuje dôležitý sektor: hoci nezahŕňa veľmi vysoký počet MSP, predstavuje 25 % z pracovných miest a 22 % z pridanej hodnoty, ktoré vytvárajú MSP v rámci podnikového hospodárstva Slovenska. Hospodárska kríza neobišla ani slovenské hospodárstvo, ktoré zaznamenalo 4,9 %-ný pokles reálneho HDP medzi rokmi 2008 a 2009. Oživenie však začalo už o rok neskôr a vďaka nárastu 3 % v nasledujúcom roku dokázalo slovenské hospodárstvo v roku 2011 prekročiť predkrízovú úroveň o 2,2%. Tento stúpajúci trend však spomaľuje a hospodársky rast v roku 2013 klesol na 0,8 %. Súčasne sa zvýšila daň z príjmu právnických osôb z 19 % na 23 %. To malo negatívny vplyv najmä na malé podniky, čím sa zhoršilo podnikateľské prostredie.

Celkový profil SBA na Slovensku bol v roku 2013 zmiešaný, s relatívne dobrými výsledkami v oblasti životného prostredia, prístupu k financovaniu a verejnemu obstarávaniu a nedostatkami v oblasti internacionalizácie a druhej šance. Prevláda pocit, že MSP by prospelo, ak by sa zásada „najsôr myslieť na malých“ vo väčšej miere presadzovala v rozhodovacích postupoch, a ak by sa zjednodušili konkurzné postupy a lepšie vymáhali zmluvy.

O prehľadoch základných skutočností o SBA¹

Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu (SBA) je hlavnou iniciatívou politiky EÚ na podporu malých a stredných podnikov (MSP). Obsahuje súbor politických opatrení rozdelených do desiatich zásad siahajúcich od „podnikania“ a „ústretovej správy“ po „internationalizáciu“. Preskúmanie iniciatívy SBA v roku 2011 poukázalo na potrebu lepšieho monitorovania s cieľom zlepšiť jej riadenie. Prehľady základných skutočností o SBA sa vydávajú každý rok a ich cieľom je zlepšiť chápanie najnovších trendov a vnútroštátnych politík, ktoré sa týkajú MSP.

1. MSP na Slovensku – základné údaje

	Počet podnikov			Počet zamestnancov			Pridaná hodnota		
	Slovensko		EÚ-28	Slovensko		EÚ-28	Slovensko		EÚ-28
	Počet	Podiel	Podiel	Počet	Podiel	Podiel	Mld. EUR	Podiel	Podiel
Mikropodniky	375 780	95.8%	92.4%	537 760	37.6%	29.1%	10	29.8%	21.6%
Malé podniky	13 810	3.5%	6.4%	263 387	18.4%	20.6%	7	19.1%	18.2%
Stredné podniky	2 213	0.6%	1.0%	230 254	16.1%	17.2%	6	15.8%	18.3%
MSP	391 803	99.9%	99.8%	1 031 401	72.2%	66.9%	23	64.6%	58.1%
Veľké podniky	465	0.1%	0.2%	397 534	27.8%	33.1%	12	35.4%	41.9%
Spolu	392 268	100.0%	100.0%	1 428 935	100.0%	100.0%	35	100.0%	100.0%

Tieto odhady na rok 2013 zostavila spoločnosť DIW Econ na základe údajov z rokov 2008 – 2011 z databázy štruktúrnych podnikových štatistík (Eurostat). Ide o údaje „podnikového hospodárstva“, ktoré zahŕňa priemysel, stavebníctvo, obchod a služby (NACE Rev. 2 oddiely B až J, L, M a N), nie však podniky v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a rybárstve, ani podniky v odvetviach prevažne netrhových služieb, akými sú napríklad vzdelávanie a zdravie. Výhodou používania údajov Eurostatu je skutočnosť, že jeho štatistiky sú zosúladené a medzi jednotlivými krajinami porovnateľné. Nevýhodou je, že v prípade niektorých krajín sa môžu tieto údaje líšiť od údajov, ktoré zverejňujú vnútroštátne orgány.

Slovenské podnikové hospodárstvo je výrazne odkázané na malé a stredné podniky (MSP), pretože vytvárajú 72 % pracovných miest a 67 % pridanej hodnoty, čo výrazne presahuje príslušné priemery EÚ, ktoré sú na úrovni 67 % a 58 %. Vo všeobecnosti je na Slovensku vyššia koncentrácia mikropodnikov než v EÚ ako celku a predstavujú vyšší podiel firiem, zamestnanosti a pridanej hodnoty ako priemer.

Rovnako ako v iných štátoch EÚ, najviac MSP pôsobí v oblasti služieb a obchodu. Dôležitý sektor pre MSP je aj výroba: hoci nezahŕňa veľmi veľký počet MSP, aj tak predstavuje 25 % z pracovných miest a 22 % z pridanej hodnoty, ktoré vytvárajú MSP v rámci podnikového hospodárstva Slovenska.

Hospodárska kríza neobišla ani slovenské hospodárstvo, ktoré zaznamenalo 4,9 %-ný pokles reálneho HDP medzi rokmi 2008 a 2009. Oživenie však začalo už o rok neskôr, keď HDP stúplo o reálnych 4,4 %. Vďaka nárastu o 3 % v nasledujúcom roku slovenské hospodárstvo dokázalo v roku 2011 prekročiť predkrízovú úroveň o 2,2 %. Tento stúpajúci trend sa však teraz spomaľuje. Hospodársky rast klesol v roku 2013 na úroveň 0,8 %, teda na najnižšiu úroveň za viac ako desať rokov, ak sa nepočíta rok 2009². Súčasne sa zvýšila daň z príjmu právnických osôb z 19 % na 23 %. To malo negatívny vplyv najmä na menšie podniky, čím sa zhoršilo podnikateľské prostredie na Slovensku³. Najnovší prieskum Podnikateľskej aliancie Slovenska ukazuje, že podnikateľské

prostredie sa v roku 2013 zhoršilo, ale tento trend bol menej viditeľný v treťom štvrtroku v porovnaní s predchádzajúcimi štvrtrokmi⁴. Indikátor ekonomického sentimentu (IES)⁵ tiež poukazuje na návrat k lepšej hospodárskej klíme na Slovensku v januári 2014. Odráža zlepšenie dôvery podnikateľov v sektoroch stavebníctva a priemyslu, a aj medzi spotrebiteľmi.

Známky oživenia viditeľného rastu HDP sa odráža aj vo vývoji podnikania ekonomiky v rokoch 2010 a 2013.

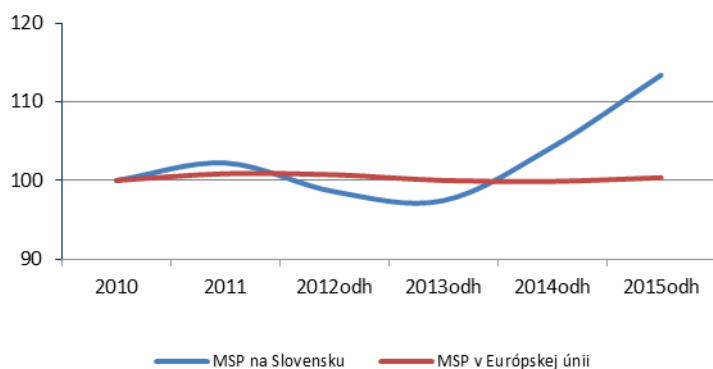
V produkcii vykazuje značný rast nielen podnikové hospodárstvo, ale aj špecifické odvetvia. Výborným príkladom je na Slovensku odvetvie dopravy a skladovania, ktoré zaznamenalo nárast pridanej hodnoty o približne 90 % v období medzi rokmi 2010 až 2013. Možným vysvetlením sú veľké objemy priamych zahraničných investícií v odvetví logistiky. Mohlo by ísť o podobnú situáciu ako pred desiatimi rokmi, keď obrovské investície do automobilového priemyslu vytvorili mimoriadny rast produkcie⁶.

Nie každé odvetvie sa však vyznačuje skvelým výkonom. V sektore nehnuteľností mali v rokoch 2010 až 2013 MSP a veľké podniky rozdielne úspechy. Kým v prípade MSP zamestnanosť klesla o 5 % a pridaná hodnota o 33 %, veľké podniky zaznamenali nárast zamestnanosti aj pridanej hodnoty (o 39 % a 13 %). Najdôležitejším dôvodom je prasknutie tzv. realitnej „bublíny“. Ceny bytov a domov výrazne rástli do vypuknutia krízy v rokoch 2008 – 2009, ale

Trendy MSP na Slovensku¹³

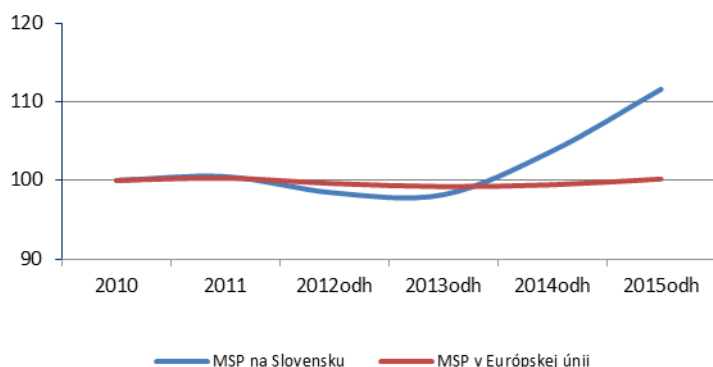
Počet MSP

(Index: 2008 = 100, od roku 2012 ide o odhady)

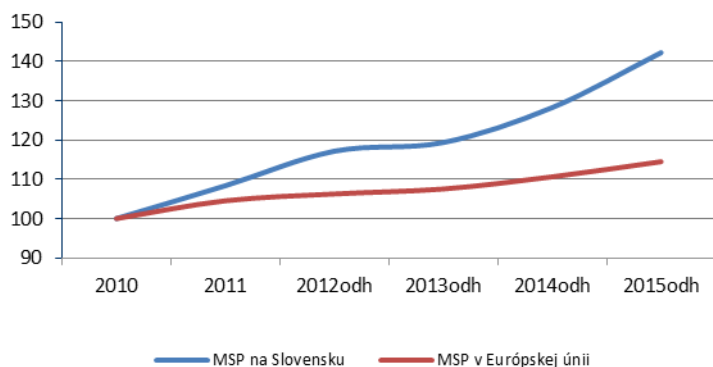
Zamestnanosť v MSP

(Index: 2008 = 100, od roku 2012 ide o odhady)

Pridaná hodnota MSP

(Index: 2008 = 100, od roku 2012 ide o odhady)

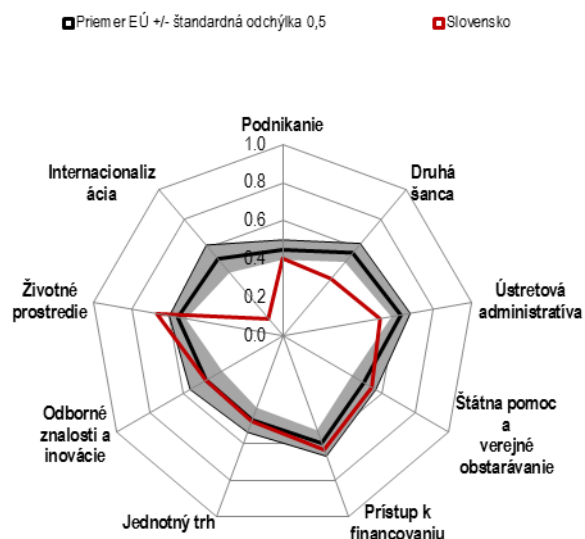

po prasknutí bubliny rýchlo klesli a tisíce nehnuteľností nebolo možné predať. V dôsledku toho malo mnoho podnikov – hlavne MSP – problémy so splatením úverov a zbankrotovalo. To isté platí aj pre veľké podniky, ale tie mali, aspoň čiastočne, podporu vlády⁷.

Demografia podnikov sa na Slovensku od roku 2008 vyvíjala veľmi nerovnomerne. Hneď po kríze nastalo rýchle oživenie, po ktorom nasledovalo spomalenie a v súčasnosti ďalší nárast. Po poklese v roku 2012, keď vzniklo 40 527 nových MSP, v roku 2013 počet začínajúcich podnikov opäť vzrástol⁸. Tento nárast spôsobili podnikatelia, ktorí sa ponáhľali so zakladaním spoločností s ručením obmedzeným pred nadobudnutím účinnosti novely zákona⁹ koncom roka 2013. Novým zákonom sa ukladá každému, kto zakladá spoločnosť s ručením obmedzeným, aby vložil na bankový účet základné imanie vo výške minimálne 5 000 EUR¹⁰. V októbri 2013 bolo založených dvakrát toľko spoločností s ručením obmedzeným ako v predchádzajúcich mesiacoch¹¹.

Makroekonomické predpovede Národnej banky Slovenska pre domáce hospodárstvo na rok 2014 sú pomerne priaznivé¹². Po 0,9 %-nom hospodárskom raste v roku 2013 sa v tomto roku očakáva rast vo výške 2,2 % a v roku 2015 vo výške 3,1%. Zamestnanosť bude však rásť len mierne, pretože vyššia výroba sa predpokladá ako výsledok väčšej efektívnosti a predĺženia pracovného času zamestnancov.

2. Profil SBA na Slovensku¹⁴

Celkový profil SBA na Slovensku bol v roku 2013 zmiešaný s relatívne dobrými výsledkami v oblasti životného prostredia, prístupu k financovaniu a verejnému obstarávaniu, ale nedostatkami v oblasti internacionalizácie a druhej šance.

V roku 2013 vypracovala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) stratégiu pre MSP, ktorú však vláda neschválila, ale iba začlenila do stratégie hospodárskeho rozvoja. Následne nebola prijatá ani stratégia pre vykonávanie SBA. Vládna pracovná skupina pre vykonávanie SBA, ktorá zahŕňa všetky príslušné ministerstvá, bola zriadená v auguste 2013 a začala svoju činnosť v októbri 2013.

Hlavné orgány zodpovedné za vykonávanie SBA na Slovensku sú ministerstvo hospodárstva a Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP), ktorá je zároveň orgánom zodpovedným za monitorovanie vykonávania SBA.

V roku 2013 bola vypracovaná a prijatá národná stratégia pre inteligentnú špecializáciu. V stratégii sa však iba čiastočne zohľadňuje úloha MSP. Operačný program Výskum a inovácie, ktorým sa zavedú operatívne mechanizmy a nástroje na pridelovanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ, by sa mal v budúcnosti posilniť.

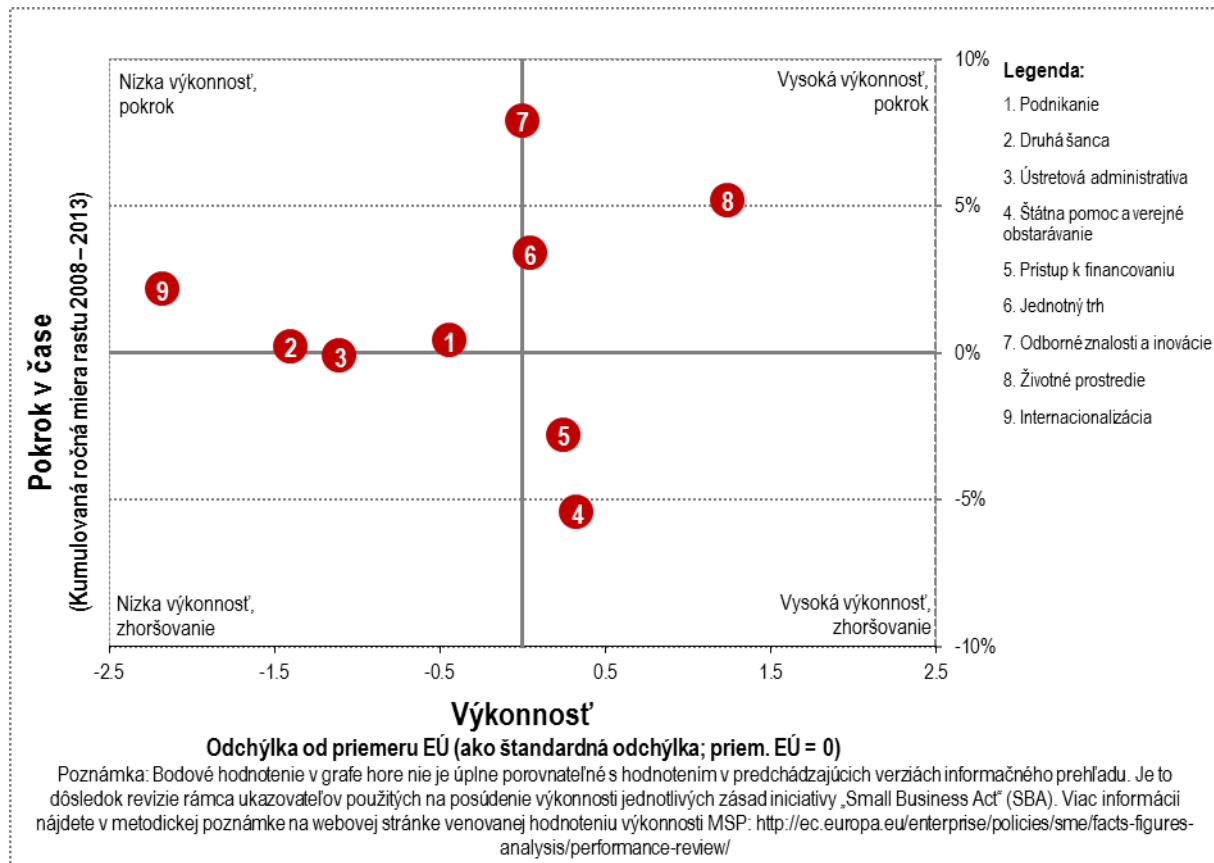
Pokrok pri vykonávaní politiky SBA bol mierny, ale výraznejší než v predchádzajúcich rokoch. Hlavné

zásady SBA, na ktoré sa kladol dôraz v roku 2013, boli prístup k financovaniu a ústretová správa. V menšej miere sa vykonali opatrenia aj v oblasti podnikania a životného prostredia.

Celkovo zainteresované strany z oblasti podnikania informujú, že politiky a opatrenia vlády vykonané v roku 2013 v kontexte stratégie Európa 2020 boli len čiastočne v súlade s očakávaniami sektora MSP. Tieto zainteresované strany sa domnievajú, že hlavné budúce politické priority by mali byť:

- prijatie stratégie rozvoja pre MSP a vytvorenie komplexného systému podpory sektora MSP,
- ďalšie zlepšovanie prístupu k financovaniu prostredníctvom vlastného kapitálu, úverov a záruk zameraných na fázy rozvoja a rozširovania začínajúcich podnikov. Mali by sa prioritizovať revolvingové finančné nástroje,
- poskytovanie komplexnej podpory pre vývoznú činnosť slovenských MSP v rámci jednotného trhu EÚ aj krajín mimo EÚ,
- ďalšie zlepšovanie elektronickej verejnej správy,
- zaistenie lepšieho prístupu MSP ku kvalifikovanej pracovnej sile,
- ponúkание účinnejšej odbornej prípravy pre podnikateľov, ako aj konzultačných služieb a odbornej prípravy v oblasti riadenia vo všetkých odvetviach inovácií s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských MSP.

Výsledky Slovenska v oblasti SBA: Stav a vývoj v období rokov 2008 – 2014¹⁵

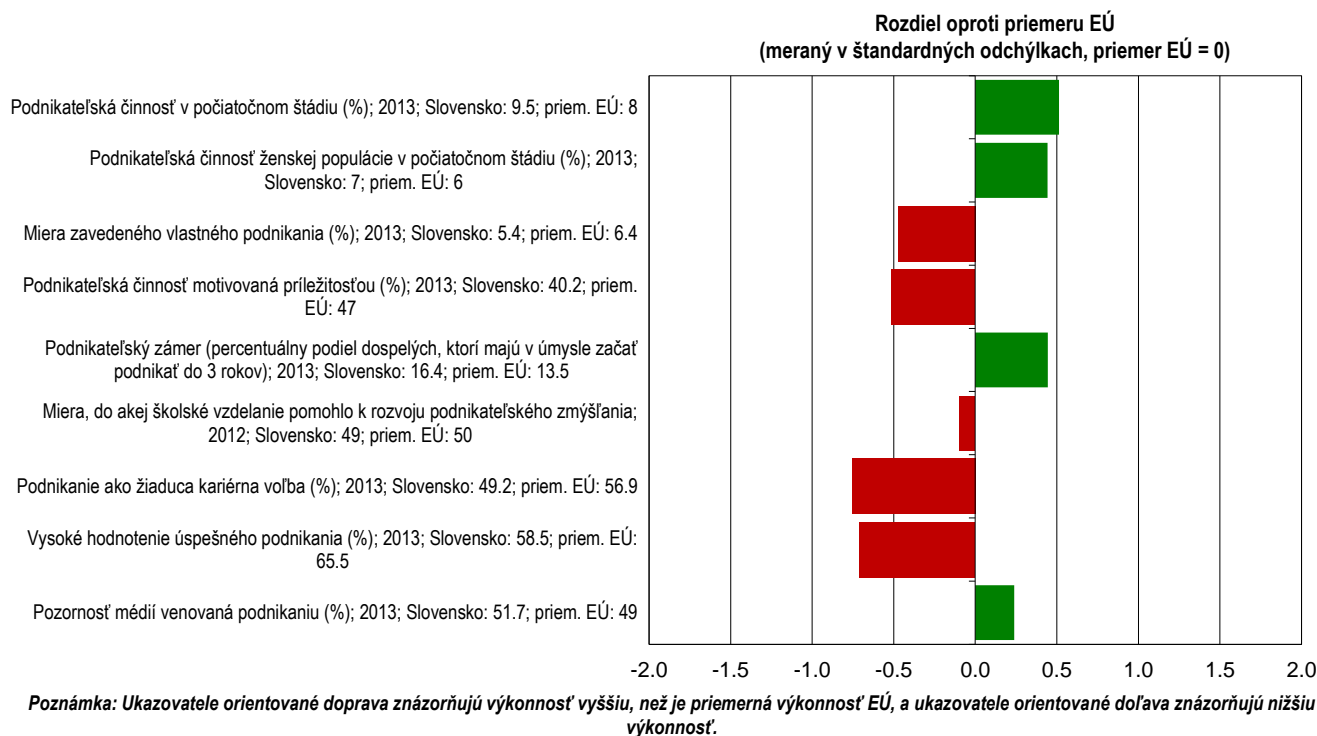
Zásada „najskôr myslieť na malých“

Zásada „najskôr myslieť na malých“ má za cieľ zabezpečiť, aby sa záujmy MSP začlenili do hlavných európskych a vnútroštátnych právnych predpisov a politík. Od tvorcov politík na všetkých úrovniach sa očakáva konzultovanie s malými podnikmi a zohľadnenie ich potrieb a obmedzení vo všetkých fázach legislatívnych a politických procesov. Zásada „najskôr myslieť na malých“ sa na Slovensku ešte neuplatňuje systematicky. Vláda však prijala uznesenie, v ktorom ukladá ministromi hospodárstva, aby „zaviedol systém posudzovania vplyvu pripravovaných legislatívnych a administratívnych iniciatív na MSP (SME test) pri príprave novej legislatívy“ do konca roka 2014. Pripravuje sa aj aktualizácia jednotnej metodiky na posudzovanie účinkov navrhovaných právnych predpisov (jednotná metodika posudzovania vybraných vplyvov).

Pracovná skupina SBA sa zameriava na prípravu a vykonávanie kľúčových opatrení a politík na podporu MSP, diskutovanie o úlohách a odporúčaní EÚ a na prípravu opatrení na zaistenie udržateľného rastu MSP a zvýšenie regionálnej zamestnanosti.

V roku 2013 sa vykonalo viacero opatrení na zníženie administratívneho zaťaženia MSP. Napríklad novela zákona o účtovníctve umožňuje mikropodnikom zostavovať finančné výkazy v skrátenej forme (približne osem strán) namiesto štandardného finančného výkazu. Skrátaná verzia poznámok bude musieť obsahovať minimálne množstvo údajov, ktoré sa požadujú v právnych predpisoch EÚ. Okrem toho bola prijatá aj zmena v súvislosti s vyhláškou o úprave určitých požiadaviek na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, aby sa zaistilo, že sú uskutočniteľné pre malé podniky a nezaťažujú zamestnávateľov.

Podnikanie

Výkonnosť Slovenska v tejto oblasti politiky je celkovo v súlade s priemerom EÚ, pričom jednotlivé indikátory v roku 2013 ukazovali trochu zmiešanú výkonnosť.

Kým podnikateľská činnosť v počiatočnom štádiu je u mužov aj žien nad priemerom, podiel etablovaných podnikov (t. j. firiem, ktoré podnikajú a platia mzdy dlhšie ako 3 a pol roka) je nižší, čo naznačuje nižšiu mieru prežitia. Podnikateľské zámery sú však mierne nad priemerom, keďže 16% Slovákov si chcelo v blízkej budúcnosti založiť nový podnik.

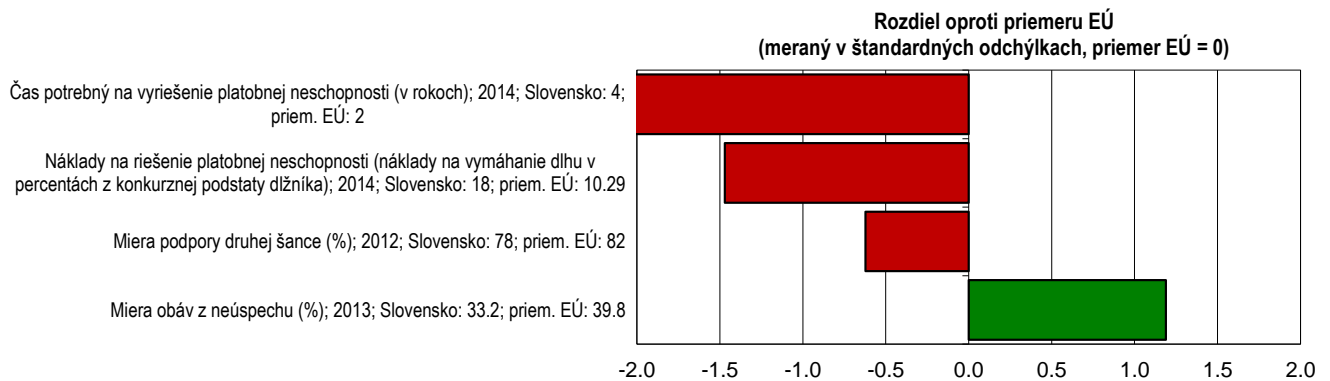
Slovensko je viac menej v súlade s priemerom EÚ, čo sa týka podnikateľskej kultúry, postoja spoločnosti k podnikaniu a miery, do akej sa školské vzdelávanie považuje za užitočné pri rozvoji podnikateľského zmysľania.

V oblasti politiky vláda spustila dôležitú iniciatívu na podporu odborného vzdelávania — čo naznačuje zámer vlády zlepšiť spôsobilosti a zvýšiť potenciál ekonomicky činného obyvateľstva. Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu vypracovalo národný program odborného vzdelávania a prípravy v reakcii na vysokú mieru nezamestnanosti mladých. Vykonávať sa bude v spolupráci so spoločnosťami a rakúskymi odborníkmi.

Ďalší dôležitý politický zásah je príprava vnútroštátneho zákona na podporu MSP. Ide o prvý legislatívny krok so špecifickým zameraním na MSP v 21-ročnej histórii Slovenska.

Národná agentúra pre rozvoj MSP tiež podporuje podnikanie žien organizovaním súťaže pre podnikateľky.

Druhá šanca

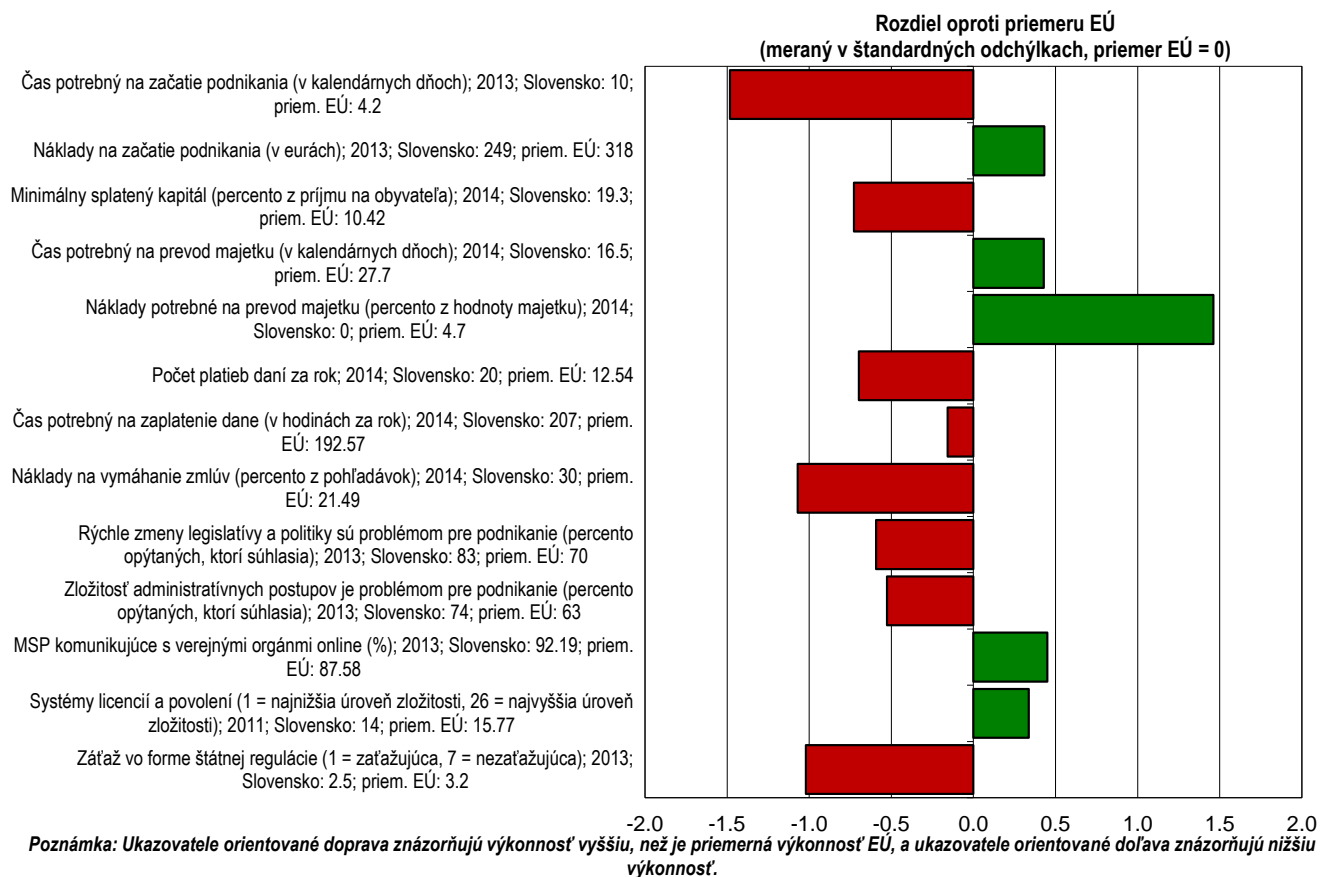
Poznámka: Ukazovatele orientované doprava znázorňujú výkonnosť vyššiu, než je priemerná výkonnosť EÚ, a ukazovatele orientované doľava znázorňujú nižšiu výkonnosť.

Výsledky Slovenska v tejto oblasti politiky sú výrazne pod priemerom EÚ a za posledné roky sa nezlepšili. Slabé výsledky sú predovšetkým dôsledkom veľmi zdĺhavých a náročných postupov, ktoré musia podniky vykonať na likvidáciu podniku. Podpriemerná je navyše aj podpora pre poctivých podnikateľov, ktorým sa nedarilo a chcú začať podnikať odznova. Trochu

paradoxné je, že napriek týmto nepriaznivým rámcovým podmienkam je strach z neúspechu medzi podnikateľmi na úrovni 33%, teda výrazne pod priemerom EÚ (40%).

V tejto oblasti neboli v roku 2013 zavedené žiadne nové významné politické iniciatívy.

Ústretová správa

V oblasti ústretovej správy Slovensko doháňa priemer EÚ.

Postupy na začatie podnikania sú relatívne priaznivé, ale nie všetky zmeny politiky sa už prejavujú aj v štatistikách. Napríklad čas potrebný na založenie podniku sa nedávno skrátil len na 2 dni, v súlade s cieľmi stanovenými iniciatívou „Small Business Act“ pre Európu. V novom zákone¹⁶ prijatom v roku 2013 sa však na založenie nového podniku vyžaduje vloženie minimálneho imania vo výške aspoň 5000 EUR, čo by mohlo výrazne odradiť osoby uvažujúce o začatí podnikania. Postupy prevodu majetku sú na Slovensku pomerne jednoduché, ale potrebné sú zlepšenia, pokiaľ ide o zaťaženie súvisiace s platením daní a vymáhaním zmlúv pred súdom.

Skutočnosť, že tu existuje priestor na zlepšenie pri obmedzení byrokracie, potvrdzujú aj výsledky podnikateľského prieskumu z roku 2013: viac ako tri štvrtiny slovenských podnikateľov sa vyjadrilo, že

zložitosť administratívnych postupov a nedostatok stability a predvídateľnosti právneho rámca boli prekážkou pri podnikaní.

V oblasti politiky došlo k určitému pokroku. Pozornosť sa upriamila na zavedenie jednoduchších postupov pre mikropodniky pri príprave účtovných závierok, zjednodušenie požiadaviek na priznania k dani z príjmov, zjednodušenie a zrýchlenie zápisu a registrácie novej spoločnosti a získanie obchodnej licencie, zjednodušenie komunikácie so Sociálnou poisťovňou a zníženie administratívneho zaťaženia pre agentúry dočasného zamestnávania. V rámci postupného rozširovania elektronickej verejnej správy sa kládol dôraz na širšie poskytovanie elektronickej služieb, ako je napríklad umožnenie online komunikácie s daňovým úradom a elektronický prístup k poisteniu pre MSP. Zjednodušili sa tiež zdravotné a bezpečnostné predpisy a s nimi súvisiaci účtovný systém.

Zmeny v oblasti DPH zavedené v roku 2014 umožňujú krížovú kontrolu výkazov prijatých a vyhotovených faktúr výlučne prostredníctvom priznání k DPH podaných elektronicky. Súčasne sa zaviedla nová špecifikácia DPH pre prevod budov.

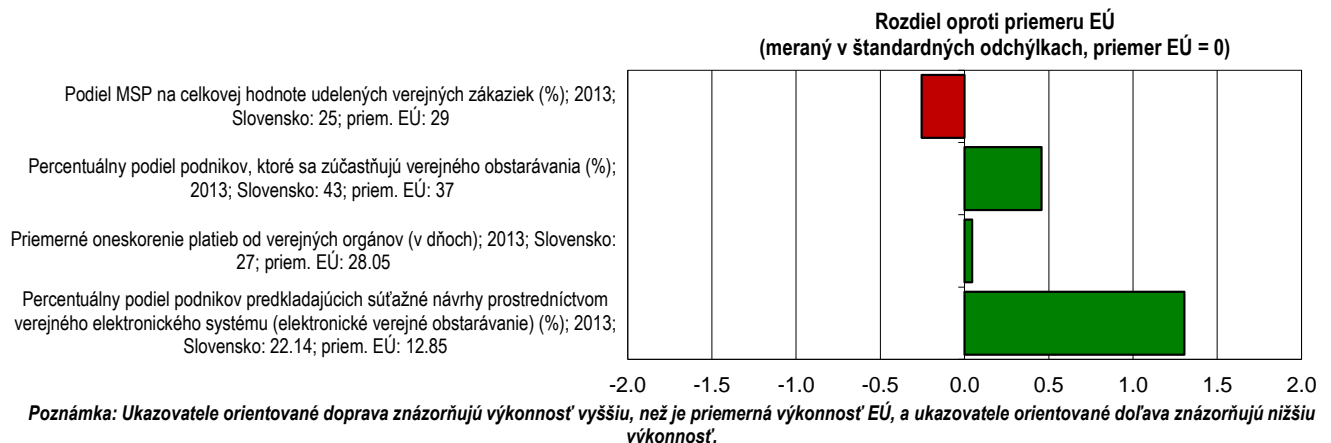
Vláda zriadila medzirezortnú pracovnú skupinu na vykonávanie SBA, ktorá spája úradníkov z viacerých dotknutých ministerstiev.

Ministerstvo financií, ministerstvo vnútra a ministerstvo spravodlivosti prijali opatrenie, ktorým sa znižuje administratívne zaťaženie tým, že sa ruší

povinnosť predkladať priznanie k dani z príjmov do obchodného registra.

V roku 2014 prijalo ministerstvo financií v spolupráci s ministerstvom vnútra opatrenie, ktorým sa skracuje čas potrebný na zápis spoločnosti do obchodného registra z piatich dní na dva dni a čas potrebný na vydanie obchodnej licencie z piatich dní na tri dni.

Štátna pomoc a verejné obstarávanie

Výkonnosť Slovenska v tejto oblasti politiky je mierne nad priemerom EÚ. Napriek tomu, že MSP získavajú menší podiel hodnoty verejných zákaziek — 25 %, v porovnaní s podielom 29 % v EÚ — podiel zúčastnených MSP na postupoch verejného obstarávania bol vyšší, než je priemer. To naznačuje, že malé podniky majú nízku mieru úspešnosti pri získavaní verejných zákaziek.

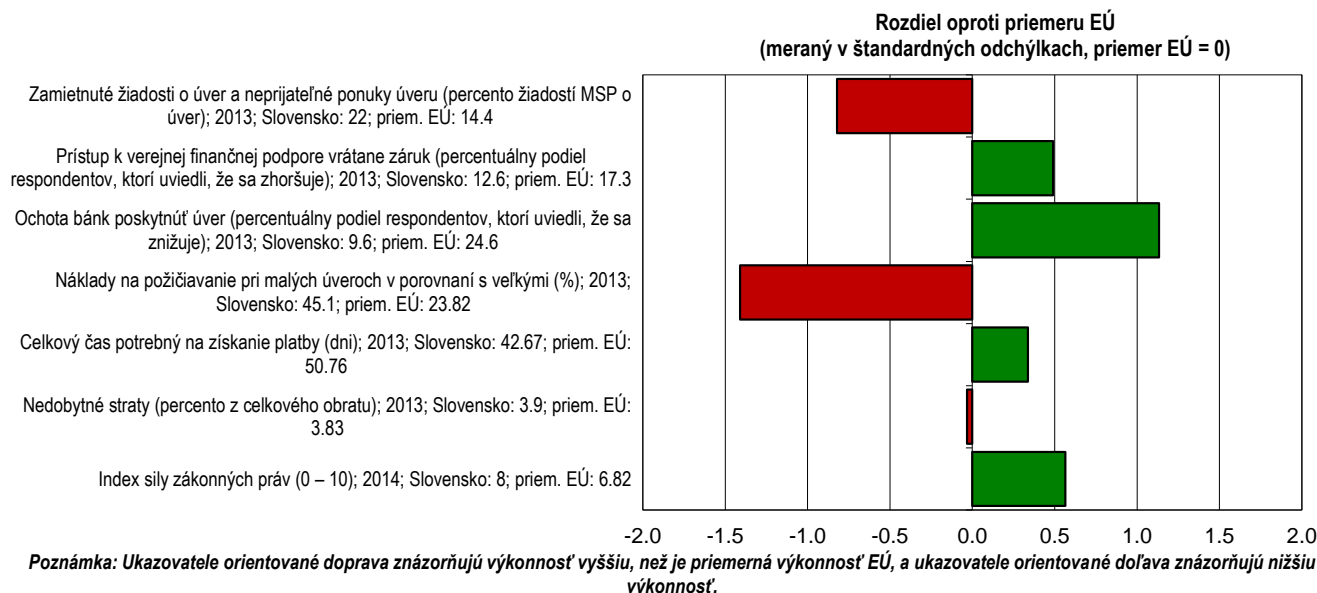
Slovensko si počína lepšie než EÚ ako celok pri zavádzaní systému elektronického verejného obstarávania, ktorý podniky využívajú vo väčšom rozsahu.

Čo sa týka politiky, zriedkavosť nových opatrení v tejto oblasti odráža ťažkosti malých podnikov pri prístupe k postupom verejného obstarávania a štátnej pomoci. V roku 2014 prijalo ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu opatrenie na zmenu zákona

o stimuloch pre výskum a vývoj, podľa ktorého by podnikatelia (vrátane MSP, ktoré vykonávajú vlastný výskum) mohli mať nárok na štátne stimuly na ďalší výskum a vývoj.

Ministerstvo spravodlivosti implementovalo smernicu EÚ o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách, v ktorej sa stanovujú práva veriteľov a povinnosti dlžníkov. Smernica predstavuje právny postup pre podniky, zvlášť malé a stredné podniky, a verejné správy na Slovensku a v EÚ.

Prístup k financovaniu

Výkonnosť Slovenska v tejto oblasti politiky je zmiešaná, ale celkovo mierne nad priemerom EÚ.

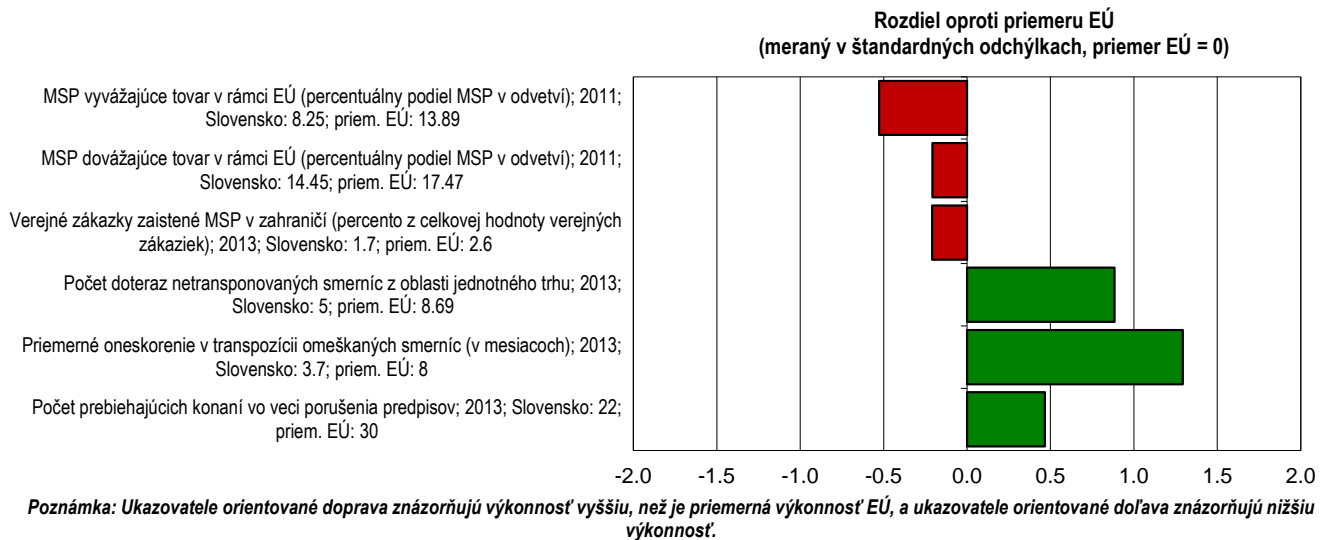
Aktuálne údaje o úveroch ukazujú, že úverové podmienky sa v roku 2013 zlepšili, pričom iba malý počet slovenských podnikateľov informuje o zníženej ochote bánk poskytnúť úver a nižšej dostupnosti verejnej finančnej podpory vrátane záruk. Zároveň však v prípade 22 % slovenských MSP buď banky žiadosti o úver zamietli, alebo museli MSP ponúknuť úvery odmietnuť, keďže považovali podmienky za neprijateľné. Potvrďuje to ukazovateľ, ktorý poukazuje na veľkú medzeru medzi úrokovými sadzbami právnických osôb a úrokovými sadzbami ponúknutými malým podnikom, ktorých podnikateľské plány banky považujú za výrazne riskantnejšie.

V oblasti politiky bol zaznamenaný dôležitý pokrok. Zainteresované strany skutočne potvrdzujú, že sa väčšina vládnych politických krokov v roku 2013 sústredila na zlepšenie prístupu k financovaniu.

Väčšina opatrení vykonaných v tejto oblasti reagovala na potrebu zvýšiť potenciálny prístup podnikov k finančným prostriedkom a podporovať ich konkurencieschopnosť.

Národná agentúra pre rozvoj MSP založila Fond inovácií a technológií. Tento program financovania podporuje rýchlo rastúce podniky. Úlohou fondu je poskytnúť určitý rizikový kapitál na podporu podnikateľských iniciatív, a tým posunúť hospodárstvo smerom k zvýšeniu podnikania, zamestnanosti a inovácií. Bol vytvorený ako reakcia na vznikajúci dopyt po rizikovom kapitále na podporu podnikateľských nápadov.

Jednotný trh

Výkonnosť Slovenska v tejto oblasti politiky je na rovnakej úrovni ako európsky priemer, ale jednotlivé ukazovatele sa rozchádzajú.

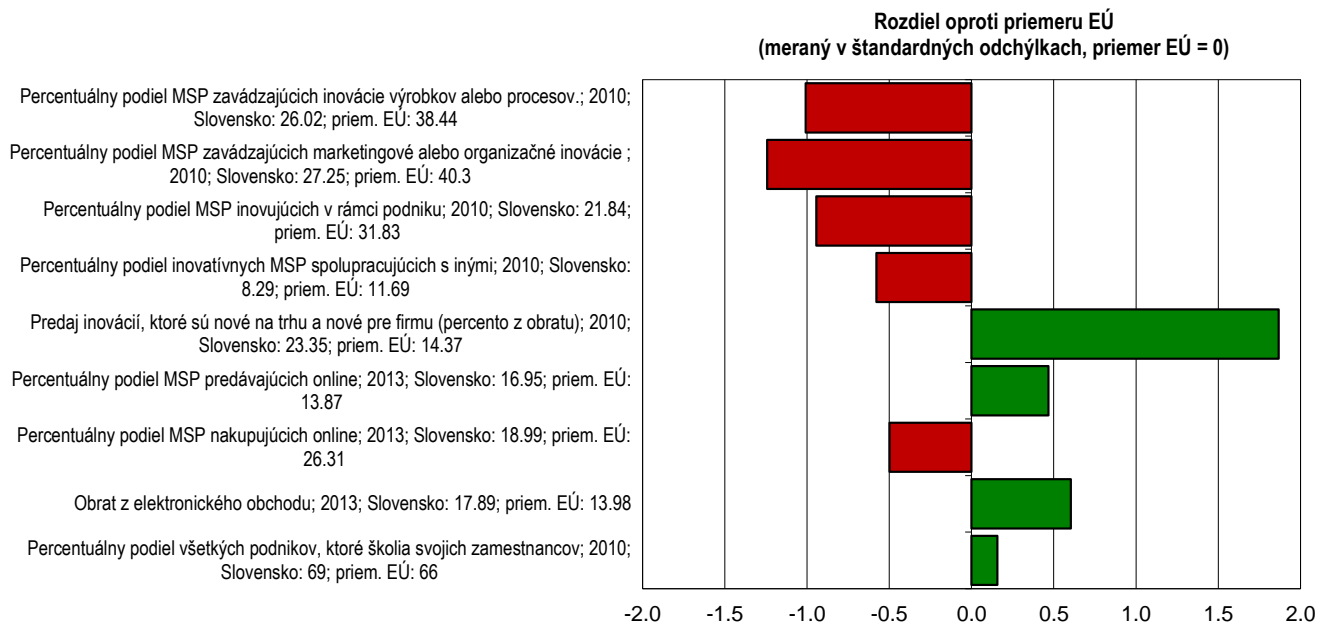
V prípade MSP pôsobiacich v oblasti výroby je v porovnaní s ich náprotivkami v Európe mierne menšia pravdepodobnosť, že budú obchodovať s tovarom s inými štátmi EÚ. (Tieto štatistiky ponúkajú iba čiastočný obraz, pretože nezahŕňajú obchodovanie so službami.)

Slovensko však dosahuje dobré výsledky, pokiaľ ide o transpozíciu práva EÚ do vnútroštátnych právnych predpisov. Zostáva mu menej smerníc, má menšie oneskorenia v transpozícií a menej konaní vo veci porušenia predpisov v prípadoch, v ktorých sa predpokladá, že vnútroštátna transpozícia nie je

v súlade s pôvodnou smernicou alebo pravidlami vnútorného trhu.

V tejto oblasti neboli v roku 2013 zavedené žiadne nové významné politické iniciatívy.

Odborné znalosti a inovácie

Poznámka: Ukazovatele orientované doprava znázorňujú výkonnosť vyššiu, než je priemerná výkonnosť EÚ, a ukazovatele orientované doľava znázorňujú nižšiu výkonnosť.

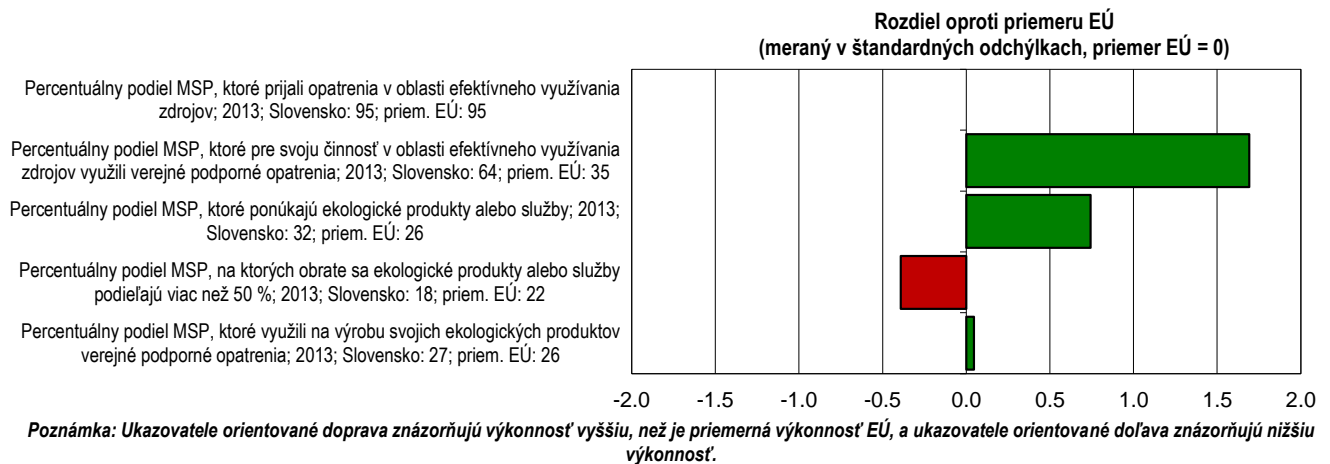
Slovensko v tejto oblasti politiky dosahuje priemer, ale má zmiešanú výkonnosť. Najnovšie údaje poukazujú na to, že MSP na Slovensku majú menšiu tendenciu zavádzať inovácie pri svojich výrobkoch, výrobných postupoch, organizácií alebo marketingu než ich náprotivky v Európe. Zároveň majú menšiu tendenciu vykonávať interný výskum a vývoj alebo spolupracovať s inými MSP. Avšak tým MSP, ktoré inovácie zavádzajú, sa jednoznačne darí tieto inovácie zúročiť a premeniť ich na stály zdroj svojich príjmov.

V oblasti politiky prevláda pocit, že je nevyhnutné prijať silné a účinné opatrenia v tejto oblasti, pretože konkurencieschopnosť slovenských MSP je slabšia ako v ostatných štátoch EÚ. Nový národný program

odborného vzdelávania a prípravy, ktorý bol vyvinutý aj na boj proti vysokej nezamestnanosti mladých, by mohol byť dobrým východiskovým bodom.

Ministerstvo hospodárstva spolu s ministerstvom školstva prijalo opatrenie na podporu klastrov a zaviedlo systém inovačných poukážok („voucherov“). Vyčlenilo sumu 250 000 EUR na vybrané slovenské klastre a 200 000 EUR na poukážky.

Životné prostredie

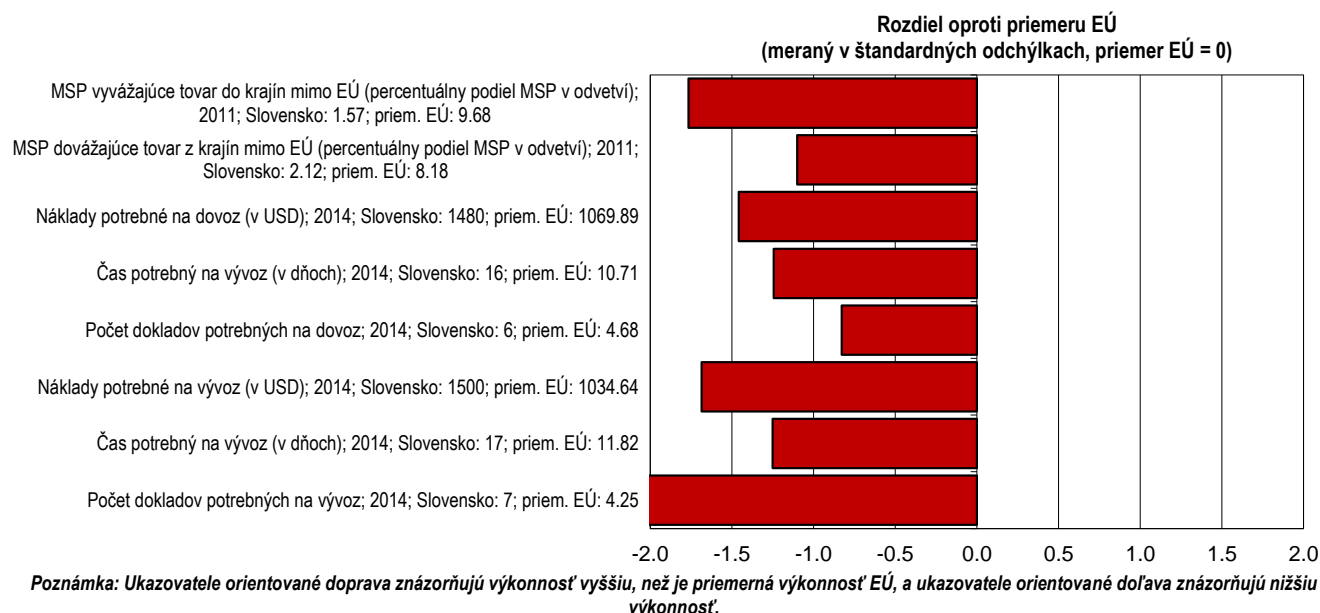
Výkonnosť slovenských MSP v oblasti životného prostredia je lepšia ako priemer EÚ. Majú rovnakú tendenciu ako ostatné MSP v EÚ vykonávať kroky priaznivé pre životné prostredie a o čosi viac inklinujú k špecializácii na ekologické produkty a služby.

V oblasti politiky sa zaviedli niektoré pomerne dôležité opatrenia, ktoré môžu mať vplyv zvlášť na malé podniky. Jedno z opatrení má za cieľ zaistiť plné využitie 2,5 miliardy EUR programu politiky súdržnosti na podporu ekologických produktov a postupov v rámci MSP.

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví prijal rozhodnutia o regulácii cien za dodávky elektrickej energie a plynu malým podnikom. Sú v súlade s tretím balíkom liberalizácie vnútorného trhu EÚ pre elektrickú energiu a plyn.

Vláda takisto prijala ustanovenia, ktoré umožňujú vykonávanie nariadenia EÚ o environmentálnej značke. Súčasťou je stimul pre podniky registrované v rámci schémy EMAS vo forme zníženia vstupných poplatkov pre environmentálnu značku o 30 % pre uchádzačov registrovaných v EMAS a o 15 % v prípade certifikátu ISO 140001.

Internacionalizácia

Celková výkonnosť Slovenska v tejto oblasti politiky je výrazne pod priemerom EÚ.

Rámcové podmienky pre obchodovanie sú menej priaznivé než v iných štátoch EÚ v dôsledku byrokratických, zdĺhavých a nákladných colných postupov. MSP pôsobiace v oblasti výroby obchodujú s tovarom s krajinami mimo EÚ len okrajovo (štatistiky nezahŕňajú obchodovanie so službami).

V oblasti politiky sa v roku 2013 podnikli kroky na podporu zvýšenia vývozu MSP, medzi ktoré patrí vytvorenie verejného portálu na spustenie vývozných činností a podporu investícií v iných krajinách, vytvorenie príručky pre medzinárodné verejné obstarávanie a vytvorenie ekonomických prehľadov zahraničných krajín.

V roku 2013 bol navyše spustený projekt „Misia14“, ktorý má pomáhať slovenským MSP zvýšiť vývoz¹⁷. Tento projekt spravuje agentúra SARIO (Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu). Cieľom tohto projektu je zistiť prekážky, ktorým MSP pri

snahe vyvážať čelia, a následne zvýšiť počet vyvážajúcich MSP a ich vývozného predaja. V prvej fáze projektu sa SARIO prostredníctvom online dotazníka pýtalo podnikateľov na ich názory na problémy s vývozom. Na základe vyhodnotenia odpovedí sa vytvoria balíčky služieb šité na mieru pre začiatočníkov aj skúsených vývozcov.

Napriek týmto opatreniam však inštitucionálny rámec na podporu obchodu stále nespĺňa potreby MSP ani podnikov všeobecne. Rozsiahlejšie opatrenia sú potrebné na podporu zahraničného obchodu a vývozu a na posilnenie konkurencieschopnosti Slovenska v rámci EÚ.

3. Osvedčené postupy

Na ilustráciu opatrení, ktoré môžu vlády prijať na podporu MSP, uvádzame príklad osvedčených postupov zo Slovenska:

Novela zákona o DPH

Novela zákona o DPH, ktorá nadobudla účinnosť 31. decembra 2013, je veľmi dôležitá, pretože sa ňou zavádza výlučne elektronická komunikácia v otázkach DPH a pomáha sa znížiť obchádzanie DPH.

Zákonom (č. 360/2013 Z.z.) sa upravuje komunikácia platiteľov DPH výlučne prostredníctvom elektronických prostriedkov a zavádza sa povinnosť vykonávania krížových kontrol priznaní k DPH zo strany daňového úradu Slovenskej republiky. Znamená to kontrolu všetkých dodávateľov a odberateľov (kontrolu na vstupe a výstupe a kontrolu všetkých faktúr) s cieľom znížiť obchádzanie DPH. V zákone sa konkrétne požaduje, aby platitelia DPH predložili účtovné knihy k DPH, takzvané tuzemské súhrnné výkazy, ktoré by mali obsahovať podrobnosti o dodaní tovarov a služieb podliehajúcich DPH na Slovensku a o nadobudnutí tovarov a služieb, pri ktorých sa uplatňuje odpočet DPH na vstupe. Tieto súhrnné výkazy DPH by sa mali predávať elektronicky (pred 25. dňom v mesiaci nasledujúcom po mesiaci, za ktorý sa výkaz podáva) spolu s daňovým priznaním k DPH.

Zákonom sa takisto znižuje administratívne zaťaženie v mnohých oblastiach: registračné poplatky, potreba poskytnúť finančné záruky pre rizikových obchodných partnerov a v prípade prevodu podniku, špecifikácie pre odpočet DPH pri prevode budov a vymedzenie priznania k DPH pre podniky, ktoré sú členmi určitej asociácie.

Toto opatrenie je relatívne prenosné aj na ostatné členské štáty EÚ a môže sa jednoducho skopírovať.

Odkaz: novela zákona o DPH

Dôležité informácie

Prehľady základných skutočností o iniciatíve „Small Business Act“ (SBA) pripravuje GR pre podnikanie a priemysel ako súčasť programu hodnotenia výkonnosti MSP, ktorý je jeho hlavným nástrojom pre analýzu hospodárskych záležitostí týkajúcich sa MSP. Tieto prehľady spájajú najnovšie dostupné štatistické a politické informácie o 28 členských štátoch EÚ a ďalších 9 krajinách mimo EÚ. Prispievajú aj k rámcovému programu EÚ pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP). Každoročne vydávané prehľady pomáhajú usporiadať dostupné informácie, ktoré umožňujú politické hodnotenia MSP a monitorovanie vykonávania SBA. Dokumentujú súčasný stav a dosiahnutý pokrok. Nepredstavujú posúdenie politík členských štátov, ale mali by sa vnímať ako ďalší zdroj informácií, ktorých účelom je zlepšiť tvorbu politík na základe dôkazov. V týchto prehľadoch sa napríklad uvádzajú iba tie politické opatrenia, ktoré miestni odborníci na politiku v oblasti MSP považujú za relevantné. Neodzrkadľujú a ani nemôžu odzrkadľovať všetky opatrenia, ktoré vláda prijme počas referenčného obdobia. Viac politických informácií je k dispozícii v databáze, ktorá je dostupná na webovej stránke venovanej hodnoteniu výkonnosti MSP. Podrobnosti sú uvedené v záverečných poznámkach na ďalšej strane.

Ďalšie informácie

Hodnotenie výkonnosti MSP:

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm

Small Business Act:

http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/small-business-act/index_en.htm

Európsky portál pre malých podnikateľov:

http://ec.europa.eu/small-business/index_sk.htm

Entr-SPR@ec.europa.eu

¹ V prehľadoch základných skutočností o SBA 2014 sa významne čerpalo z údajov, ktoré poskytlo Spoločné výskumné centrum (JRC) Európskej komisie so sídlom v talianskej Ispre. JRC výrazne zlepšilo metodický postup, štatistické postupy pri práci so súborom údajov a vizuálnu prezentáciu údajov.

² AMECO — Ročná makroekonomická databáza Európskej komisie: http://ec.europa.eu/economy_finance/ameco/user/serie/SelectSerie.cfm (posledná aktualizácia 25. februára 2014).

³ Národná rada Slovenskej republiky. 2013. Zákonník práce http://www.szk.sk/files/legislativa/2001-311_znenie_20130822.pdf; navštívené 4. marca 2014 a Národná rada Slovenskej republiky. 2012. Zmena zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov platná od 1. januára 2013 http://www.pp.sk/1563/Zmeny-v-zakone-o-dani-z-prijmov-od-1-1-2013-pre-pravnicke-osoby_dupp46924.aspx; navštívené: 4. marca 2014.

⁴ Podnikateľská aliancia Slovenska. 2013. Zhoršovanie podnikateľského prostredia sa spomaľuje. http://alianciapas.sk/category/pravidelne_aktivity/index_podnikatelskeho_prostredia/; navštívené 25. februára 2014.

⁵ Indikátor ekonomického sentimentu (2010 = 100) je vážený priemer indikátora dôvery v oblasti priemyslu (40%), indikátora dôvery v oblasti stavebníctva (5%), indikátora dôvery v oblasti maloobchodu (5%), indikátora dôvery v oblasti služieb (30%) a indikátora dôvery v oblasti spotrebiteľov (20%). Indikátor ekonomického sentimentu (IES) sa vypočíta ako index so strednou hodnotou rovnou hodnote 100 a štandardnou odchýlkou 10 pre pevne stanovené štandardizované štatistické obdobie prieskumu.

⁶ Konzultácia s agentúrou SARIO.

⁷ Hospodárske noviny.

⁸ Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania. Správa o stave MSP na Slovensku v roku 2012, http://www.nadsme.sk/files/MSP_nadsme_SK_2012.pdf str. 133; navštívené: 24. februára 2014, a Štatistický úrad Slovenskej republiky.

⁹ Nový právny predpis: Zmena Obchodného zákonníka, ktorá vstúpila do platnosti 1. decembra 2013.

¹⁰ Národná rada Slovenskej republiky. Zákon č. 357/2013 Z. z. — zmena Obchodného zákonníka. 2013.

¹¹ Filip Glasa. 2013. Rekordný počet novozaložených firiem — v októbri vzniklo vyše 4 000 spoločností. <http://ako-investovat.sk/clanok/629/rekordny-pocet-novozalozenych-firiem-v-oktobri-vzniklo-vyse-4000-splocnosti>; navštívené: 25. februára 2014.

¹² Národná banka Slovenskej republiky. 2013. Strednodobá predikcia — 4.Q. 2013. ISSN 1338-1466. http://www.nbs.sk/_img/Documents/_Publikacie/PREDIK/2013/protected/P4Q-2013.pdf; navštívené: 18. februára 2014.

¹³ Uvedené tri grafy znázorňujú postupný trend v premenných faktoroch. Skladajú sa z hodnôt indexu od roku 2008 do 2014, pričom východiskový rok 2008 má stanovenú hodnotu 100. Od roku 2012 grafy znázorňujú odhady postupného vývoja na základe údajov spoločnosti DIW Econ z rokov 2008 – 2011 z databázy štrukturálnych podnikových štatistík (Eurostat). Tieto údaje sa týkajú „podnikového hospodárstva“, ktoré zahŕňa priemysel, stavebníctvo, obchod a služby (NACE Rev. 2 oddiely B až J, L, M a N). Nezahŕňa však podniky pôsobiace vo finančnom sektore, v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a rybárstve, ani podniky v odvetviach prevažne netrhových služieb, akými sú napríklad vzdelávanie a zdravie. Podrobná metodika je k dispozícii na: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/index_en.htm.

¹⁴ Politické opatrenia uvedené v tomto prehľade základných skutočností o SBA predstavujú iba výber opatrení prijatých vládou v roku 2013 a počas prvých troch mesiacov roku 2014. Výber zostavil odborník na politiku v oblasti MSP na Slovensku na základe zmluvy so spoločnosťou CARSA Spain (hlavný dodávateľ prehľadov základných skutočností 2014 pre GR pre podnikanie a priemysel). Od odborníkov sa žiadalo, aby vybrali iba tie opatrenia, ktoré boli podľa ich názoru najdôležitejšie, t. j. opatrenia, od ktorých sa očakával najväčší vplyv na konkrétnu oblasť SBA. Úplný súbor opatrení, ktorý odborníci zostavili pri vypracúvaní prehľadov základných skutočností na tento rok, sa zverejní vo forme databázy politík na webovej stránke GR pre podnikanie a priemysel spoločne s prehľadmi základných skutočností.

¹⁵ Kvadrantový graf spája dva súbory informácií. Po prvé, znázorňuje status quo výkonnosti na základe údajov za uplynulé dostupné roky. Tieto informácie sa znázorňujú pozdĺž osi X a merajú sa v štandardných odchýlkach jednoduchého neváženého aritmetického priemeru pre EÚ-27. Po druhé, graf znázorňuje pokrok v čase, t. j. priemerné ročné miery rastu za obdobie 2008 – 2014. Miery rastu sa merajú na základe jednotlivých ukazovateľov, ktoré tvoria priemery pre jednotlivé oblasti SBA. Umiestnenie konkrétneho priemeru pre oblasť SBA v ktoromkoľvek zo štyroch kvadrantov poskytuje nielen informácie o pozícii danej krajiny v oblasti SBA vzhľadom na zvyšok EÚ v danom čase, ale zobrazuje aj mieru pokroku počas rokov 2008 – 2014.

¹⁶ Nový právny predpis: Zmena Obchodného zákonníka, ktorá nadobudla účinnosť 1. decembra 2013.

¹⁷ SARIO. Misia14. <http://misia14.zoznam.sk/o-projekte.html>; navštívené 26. februára 2014.